

The article analyzes the concept of «independence», «independent work». The concept of «independence» is defined as the quality of a person to make decisions without any influence and implementation of these decisions, and the concept of «independent work» is defined as the activity of students aimed at implementing tasks (both lecturers and students) with personal creative approach, such activities require the activation of knowledge, skills, abilities and all the qualities of future professionals.

The existing variants of the organization of independent work of students are described. The author's approach to the organization of independent work of students is allocated.

The number of hours devoted to independent work is the largest, it is 60% of the total number of hours of the discipline, so it is important to choose the types of independent work of students for quality use of the allotted time. Therefore, the article presents the existing types of independent work of future professionals. Examples of independent work tasks for future computer science teachers are offered. The article stipulates that the tasks of independent work should be developed taking into account the individual capabilities of students and the proposed tasks should be aimed at developing a creative approach on the part of students to solve these problems.

Key words: *in-dependence, independent work, organization of independent work of students, types of independent work, examples of independent work of future teachers of computer science.*

УДК 378.14

ДОСЛІДНИЦЬКО-ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК УМОВА СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

Людмила Драгієва

кандидат педагогічних наук, доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

ORCID 0000-0002-0892-086X

У статті розглядається метод дослідницьких проектів як особистісно орієнтована технологія та засіб вирішення компетентнісних потреб фахівця у галузі освіти.

Освітні реформи в Україні порушують багато питань щодо змісту та організації навчання та формування соціального статусу освіти як сфери виробництва нових знань. Цей підхід вимагає поширення методів навчання, які мають дослідницький та експериментальний характер. Переважним стає проєктивний тип діяльності, який набуває універсального та синтетичного характеру, поєднуючи соціально-перетворювальний, інформаційно-освітній та дослідно-прогностичний принципи. Технологія проєктного навчання визначається багатофункціональною спрямованістю. Можливість його інтеграції в цілісний навчальний процес розвиває пізнавальні вміння та навички учнів, багатогранний розвиток зростаючої особистості.

Метод проектів дозволяє вирішити проблему мотивації, дотримуючись принципу особистісно орієнтованого навчання (навчання, орієнтоване на студента із застосуванням особистісно орієнтованих методів), формулювання відкритого завдання (особливо цінним результатом роботи викладача є ситуація, коли проблема формулюється студентом), використання нових комп'ютерних технологій. .

Важливими аспектами дослідницької та проєктної діяльності, як інноваційної освітньої технології, є створення нового продукту, а це проєктна робота, активізація пізнавальної діяльності учнів та розвиток їх творчого потенціалу.

Залучення студентів до дослідницьких та дизайнерських технологій сприяє розвитку загальнокультурних та професійних компетентностей, спонукає студентів до професійної діяльності, сприяє особистісному розвитку студентів, зростанню самостійності, відповідальності, ініціативи у навчальній діяльності.

Ключові слова: технології, компетентність, мотивація, метод дослідницьких проєктів, інноваційна освітня технологія.

Постановка проблеми. В сучасних умовах особливу важливість здобувають не стільки власне знання студента, скільки його здатність кваліфіковано здійснювати певну професійну діяльність, яка і стає основним об'єктом оцінювання і властивістю якості навчання. На сьогодні для забезпечення фаховості визнано за необхідне приділяти особливу увагу компетенціям. Серед них: вміння працювати в колективі, наявність командного духу і здатність до обґрунтованого ризику, почуття відповідальності і особиста дисциплінованість, ініціативність і допитливість, творчий підхід до справи, вміння орієнтуватися у великому потоці інформації, професіоналізм, прагнення до самовдосконалення і саморозвитку, а також почуттю суперництва, тощо [1]. Ці тенденції обумовлені швидким розвитком суспільства і науки. Сьогодні неможливо передати всю систему знань, але можна навчити здобувати і використовувати потрібні знання - тобто навчити вчитися, сформувати вільну, активну особистість, яка самостійно буде будувати свою власну освітньо-професійну траєкторію, свідомо обиратиме власний шлях життя і розвитку [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідеї проєктного навчання зустрічались у працях вітчизняних та зарубіжних учених (Д. Дьюї, У. Кілпатрик, Є. Коллінгс, Л. Левін, Д. Піт, С. Шацький). Особливий інтерес становлять дослідницькі роботи останніх років О. Коберник, І. Коновальчук, Т. Подобедової, в яких відображено суть процесу проєктної діяльності, відповідна технологія та умови її впровадження в освітній процес.

Проблемі використання дослідницьких технологій присвячували свої праці Е. Паркхерст, С. Френе, В. Андрєєв, П. Блонський, М. Кларін, В. Краєвський, І. Лернер, М. Скаткін та ін.

Незважаючи на значний науковий інтерес питання формування проєктувальних умінь залишаються маловивченими в аспекті їх сутності, змісту, структури, а також вибору оптимальних підходів, які забезпечують їх формування з дисциплін професійного спрямування.

Мета статті. Обґрунтування оптимального підходу до процесу формування проєктувальних умінь майбутніх викладачів технології в ВНЗ як основної педагогічної умови.

Завдання статті: дослідити вплив дослідницької проєктної технології на розвиток пізнавальних умінь та навичок студента.

Виклад основного матеріалу. Випускник сучасної школи, який живе і працює в новому тисячолітті повинен володіти певними компетенціями - якостями, які ґрунтуються на необхідному рівні сформованості освітньої діяльності і є показником готовності до самоосвіти, саморозвитку, самореалізації, протягом життя при усвідомленні особистих і суспільних потреб.

Компетенція визначається як здатність, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, схильностях, які людина розвиває при взаємодії з освітньою практикою; здатність використовувати знання у практичній діяльності, це кваліфікація, отримана в результаті освіти (Дьомін В.А.).

В основу методу проєктів та методу досліджень покладено розвиток пізнавальних умінь та навичок студента, уміння орієнтуватись у інформаційному просторі, самостійно конструювати та інтегрувати свої знання, уміння критично мислити. Обидва методи зорієнтовані на самостійну діяльність студентів. Використання цих методів передбачає відмову від авторитарного стилю навчання.

Дослідницька проєктна технологія - це функціонування цілісної системи дидактичних засобів (змісту, методів, прийомів, тощо), які адаптують освітній процес до структурних і організаційних вимог навчального проєктування, що передбачає системне і послідовне моделювання тренувального вирішення проблемних ситуацій, які потребують від учасників

пошукових зусиль, спрямованих на дослідження та розроблення оптимальних шляхів досягнення результату, їх обов'язковий публічний захист і аналіз підсумків впровадження [3].

Особливості проектної діяльності у формуванні єдності індивідуальності і колективізму студентів, як засобу організації освітнього середовища, формування професійної компетентності і умови забезпечення якості освіти розкриваються в дослідженнях Т.П. Резник, І.В. Нікітіної, В.Г. Веселова, Л.В. Бех та ін.

Для розвитку професійної компетентності і підвищення пізнавального інтересу студентів виникає реальна потреба розробки нових методів творчої роботи зі студентами та вибору найбільш ефективних і раціональних. Під творчою активністю розуміється здатність до реалізації власних зусиль у навчальній і професійній діяльності відповідно до власних інтересів.

Проведений нами аналіз першоджерел дозволив узагальнити найбільш суттєві властивості проектної діяльності. До них відносяться: предметність, соціальність, здатність до системного й цілісного бачення проблеми, здатність до аналізу, синтезу і інтеграції знань, потреба в самоосвіті. Дані характеристики виявляють сутність підготовки кваліфікованого фахівця з урахуванням творчої продуктивної діяльності учня, здатного успішно діяти навіть в умовах відсутності готових алгоритмів діяльності, проявляючи творче мислення. Це означає, що потрібно виявлення розвиваючих можливостей інформаційно-освітнього середовища. В цьому випадку проектна діяльність, будучи інтегративним видом діяльності, лежить в основі формування більшості компетенцій, стає засобом розвитку і саморозвитку, як специфічних проєктувальних здібностей, так і особистості в цілому, виступаючи універсальним джерелом навчання, виховання, творчої взаємодії учасників освітнього процесу, тобто розвитку і формування компетенцій його і як фахівця, і як члена суспільства. При цьому недостатньо визначена роль предметного інформаційно-освітнього середовища у формуванні проектної діяльності студентів [4].

Через усвідомлення і прийняття проблеми проекту, суб'єктом самостійно організовується мотивована особистісно-значущою метою дослідницького проекту робота, в якій відбувається актуалізація вже здобутих знань, виявлення недостатніх і добування нових [6]. Метод дослідницьких проєктів дозволяє будувати індивідуальний шлях пізнавальної діяльності, здобувати унікальний особистий досвід самостійного освіти, яке є основою формування цілого спектру професійних компетенцій [3].

Дослідницькому методу притаманні специфічні ознаки, а саме:

- наявність значущої у дослідницькому аспекті проблеми, для вирішення якої необхідний інтегрований зміст;
- значимість для студента передбачуваних дослідних результатів і потреба у вирішенні проблеми шляхом визначення завдань дослідження;
- рішення студентом проблеми з використанням зразка (аналога) дії, конкретно наукового методу пізнання, але в нових умовах;
- самостійна організація та проведення наукових етапів пізнання, рішення задач дослідження;
- використання студентом інформаційно-пошукових і інтуїтивно - логічних прийомів розумової діяльності. [3].

Навчальне дослідження розуміється як особливий вид навчально-пізнавальної діяльності студентів, спрямованої на визначення дослідницьких проблем і їх розв'язання, яке пов'язується зі створенням продукту дослідження (результат), який має суб'єктивну або об'єктивну цінність, а дослідницький метод слід розглядати як спосіб організації такої діяльності, процес досягнення результату, сукупність відповідних ЗУН (знань, умінь і навичок).

Використання дослідницького методу навчання активізує пізнання і підвищує рівень засвоєння студентами понять не окремими розумовими операціями або етапами дослідження

у випадковому і заздалегідь непродуманого порядку, а в системі розумових і практичних дій [7].

Аналіз структури дослідницького методу навчання дає можливість виділити його основні елементи: мотиви, які спонукають до навчання; цілі - результати, на досягнення яких спрямована навчальна діяльність; засоби, за допомогою яких відбувається навчання; суб'єкти навчання - їх індивідуально психологічна характеристика: схильності, вподобання, можливості, інтереси, тощо; суб'єкти співробітництва - викладач, керівник дослідження, студенти, навколишнє середовище, умови.

Мета дослідницької діяльності безпосередньо пов'язується з мотивами студента, які керують бажаннями або спробами її досягти [3].

Для викладачів технологій володіння проектною технологією – візитна картка багатьох професійних компетенцій. В основі форм та видів діяльності, спрямованих на відкриття нових знань знаходяться проект та дослідження.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Розвиток творчих здібностей особистості не може відбуватися без постановки і вирішення найрізноманітніших завдань. Саме тому, в сучасних умовах розвитку системи вищої освіти важливого значення набуває впровадження ефективних інновацій в традиційну систему навчання, а також пошук нових методів активізації самостійного навчання студентів. До них належить дослідний метод, хоча він є вже відомим явищем в науці і практиці. Отже можна сказати, що завдання дослідження виконане та мета досягнута.

Розробка, впровадження та дослідження ефективності комплексу навчального ППЗ (прикладного програмного забезпечення) для розвитку творчої активності учнів та студентів, у складі якого є різноманітні завдання: від репродуктивних та евристичних до дослідницько-проектних як інструменту здобуття особистісно – орієнтованих технологій.

Література

1. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. Под ред. Е. С. Полат. М.: Академия, 2001. 272 с.
2. Симоненко В. Д., Ретивых М. В., Матяш Н. В. Технологическое образование школьников: теоретико-методологические аспекты: Книга для учителя. Брянск: Изд-во БГПУ, 1999. 230 с.
3. Нізовцев А. В. Дослідницькі проекти у магістратурі: Навчально-методичний посібник. Полтава: Видавництво ПолтНТУ, 2009. 88 с.
4. Тулохонова И. С. Формирование проектной деятельности студентов технического вуза в условиях предметной информационно-образовательной среды: Автореф. дис... канд.пед.наук.:13.00.08. Читинский гос. ун-т. Улан-Удэ, 2009. 24 с.
5. Момот Ю. В. Проектна технологія як засіб забезпечення компетентнісного підходу у навчанні / Матеріали XXXIII міжнародної науково-методичної конференції «Модернізація освітньої діяльності: ...». Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. С. 133–135.
6. Пахомова Н. Ю. Проектное обучение – что это? . *Методист*. 2004. №1. С. 39–46.
7. Марченко О. В. Розвиток культури мислення старшокласників засобами дослідницької діяльності . *Постметодика*. 2006. №2. С. 42–45.

REFERENCES

1. New pedagoghycheskye y ynformacyonnye tekhnologhyy v systeme obrazovanyja / Pod red. E. S. Polat. M.: Akademyja, 2001. 272 s.
2. Symonenko V. D., Retyvykh M. V., Matjash N. V. (1999). Tekhnologhycheskoe obrazovanye shkoljnykov: teoretyko-metodologhycheskye aspekty: Knygha dlja uchytelja. Brjansk: Yzd-vo BGhPU. 230 s.
3. Nizovcev A. V. (2009) Doslidnycjki proekty u maghistraturi: Navchaljno-metodychnyj posibnyk. Poltava: Vydavnyctvo PoltNTU, 88 s.

4. Tulokhonova Y. S. (2009) Formyrovanye proektnoj dejatel'nosti studentov tekhnicheskogo vuza v uslovyakh predmetnoj ynformacyonno-obrazovatel'noj sredy: Avtoref. dys... kand.ped.nauk.:13.00.08 Chytyjskij ghos. Un-t. Ulan-Ude. 24 s.

5. Momot Ju. V. (2008) Proektna tekhnologhija jak zasib zabezpechennja kompetentnisnogho pidkходу u navchanni. Materialy KhKhKhIII mizhnarodnoji naukovy-metodychnoji konferenciji «Modernizacija osvitynoji dijajlnosti: ...». Poltava: RVV PUSKU., S 133–135.

6. Pakhomova N. Ju. (2004). Proektnoe obuchenye – chto eto? . Metodyst. S. 39–46.

7. Marchenko O. V. (2006) Rozvytok kul'tury myslennja starshoklasnykiv zasobamy doslidnyckoji dijajlnosti. *Postmetodyka*. S. 42–45.

Drahiieva L. Research and design technology as a condition for sdesigntimulating students'creative activity

The article considers the method of research projects as a personality - oriented technology and a means of solving the competence needs of a specialist in the field of education.

Education in Ukraine today raises many questions about the content and organization of education. Today, there is an opportunity to receive diverse information within the educational system, which leads to the formation of the social status of education as a sphere of production of new knowledge. This approach requires the dissemination of teaching methods that are exploratory and experimental in nature. Education began to be dominated by the projective type of activity, which acquires a universal and synthetic nature, combining socio-transformative, information-educational and research-prognostic principles.

In modern education, the technology of project-based learning is determined by the multifunctional orientation. The possibility of its integration into the holistic educational process develops cognitive skills and abilities of students, multifaceted development of the growing personality.

The problem of motivation remains an acute issue of modern education. The project method allows to solve this question by observing the principle of personality-oriented learning (student-centered teaching with the use of personality-oriented methods), formulation of an open task (especially valuable result of the teacher's work is the situation when the problem is formulated by the student), use of new computer technologies. .

Important aspects of research and project activities, as an innovative educational technology, is the creation of a new product, which is project work, activation of cognitive activity of students and the development of their creative potential.

Involvement of students in research and design technologies promotes the development of general cultural and professional competencies, motivates students to professional activities, promotes personal development of students, growth of independence, responsibility, initiative in educational activities.

Key words: *technologies, competence, motivation, method of research projects, innovative educational technology.*

УДК 378.1

СТВОРЕННЯ БАГАТОПОВ'ЯЗАНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Людмила Ширяєва

доктор економічних наук, професор

Одеський національний морський університет

ORCID: 0000-0002-4706-2167

У роботі запропоновано підходи до прийняття практичних рішень в області актуальних задач навчання, виховання та розвитку особливостей, розробки основних закономірностей змісту освіти, що будуть визначати її майбутню структуру. Зроблена